

1.Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Психологічний супровід дитинства
Тип	Обов'язкова компонента
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень освіти
Кількість кредитів/годин	2 кредити / 60 годин
Семестр	I семестр
Викладач	Олена Казаннікова (Olena Kazannikova), кандидат психологічних наук, доцент кафедри
Посилання на сайт	http://www.kspu.edu/
Email	hkazannikova@gmail.com Okazannikova@ksu.ks.ua
Контактний телефон	099 005 43 94
Графік консультацій	середа, тиждень Б, 4 пара (206 ауд.) або за призначеним часом
Форми та методи викладання	лекційні заняття, практичні заняття, тестові завдання, презентації, індивідуальні завдання
Форма контролю	-

2. Анотація дисципліни: Проблема створення умов для цілісного гармонійного розвитку дитини в освітньому просторі є одним з пріоритетних напрямків діяльності навчально-виховних закладів. Останнім часом набуває значення особлива культура підтримки та допомоги дітям в освітянському процесі – парадигма супроводу. Психологічний супровід – це системно організована діяльність психолога зі створення соціально-психологічних та педагогічних умов для успішного розвитку дитини, її адаптації до оточуючого світу, забезпечення поступального розвитку і психологічного благополуччя дитини.

Ознайомлення майбутніх педагогів з організацією та змістом психологічного супроводу дітей є органічним аспектом професійної підготовки студентів. Дисципліна допоможе студентам-майбутнім педагогам, дитячим психологам навчитися ефективно розв'язувати проблеми розвитку дитини.

У сучасних умовах оновлення освіти педагогіка все більше звертається до особистісно-орієнтованого навчання та гуманізації освіти. Узгодити педагогічний процес із сучасними вимогами до дитини від життя, що стрімко змінюється педагогу допоможе технологія психологічного супроводу. Предметом вивчення навчальної дисципліни є знання про організацію та

зміст психологічного супроводу як комплексної технології підтримки та допомоги розвитку дитини.

3. Мета та завдання дисципліни:

Мета дисципліни: створення у студентів цілісного уявлення про сутність, зміст та специфіку організації психологічного супроводу дітей як технології створення оптимальних умов для повноцінного психічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами відповідно до вікових норм та індивідуальних властивостей.

Завдання:

- ознайомити студентів із факторами, механізмами, закономірностями розвитку в дитинстві в нормі і при порушеннях розвитку;
- сформувати уявлення про сутність та критерії психічного здоров'я дитини;
- розкрити зміст, причини виникнення дизонтогенезу в дитинстві;
- схарактеризувати специфіку організації і засоби реалізації психологічного супроводу дітей з різними нозологіями.

4. Компетентності та результати навчання.

Під час вивчення курсу здобувач формуватиме такі компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми галузі (відповідно до освітніх програм усіх галузей знань та спеціальностей Херсонського державного університету) професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Спеціальні компетентності:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини. *Філологічна компетентність.* Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови

вивчення, іноземної мови, літературного читання та їхніх окремих змістових ліній. Складниками філологічної компетентності є лінгвістична, мовленнєва, літературознавча.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН 3. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами

ПРН 5. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти

ПРН 8. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням

ПРН 9. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти

ПРН 10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами

ПРН 12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПРН 13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю

ПРН 14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПРН 16. Проєктувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПРН 20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

5. Структура курсу

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
2 кредити / 60 годин	14	14	32

6. Технічне й програмне забезпечення обладнання

Конференц-зала Наукової бібліотеки. Коворкінг зала Наукової бібліотеки. Навчальні аудиторії, обладнані дошками та технічними демонстраційними засобами наочності (проектори, екрани, телевізори), що дозволяють широко використовувати інтерактивні та мультимедійні засоби навчання.

Освітній процес забезпечено навчальною, методичною та науковою літературою.

7. Політика курсу

Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100% відвідування очне або дистанційне відвідування всіх лекційних і практичних занять. Пропуск понад 25% занять без поважної причини буде оцінений як FX. До всіх студентів освітньої компоненти (гарантується) неупереджене ставлення і справедливе оцінювання результатів роботи. Високо цінується дотримання принципів академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Навіть окремий випадок порушення академічної доброчесності є серйозним проступком, який може призвести до несправедливого перерозподілу оцінок і загального рейтингу студентів. Не дотримання академічної доброчесності стане причиною впровадження санкцій (віднімання балів). Здобувачі, які проявили академічну нечесність під час виконання завдань (тестів) та контрольних заходів притягуються до академічної відповідальності – нульова оцінка для цього завдання з послідовним зниженням підсумкової принаймні на одну літеру.

8. Схема курсу

Модуль 1: Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами

Тема 1: Загальні закономірності психічного дизонтогенезу

(тиждень Б, лк – 2 год.; тиждень Б, пр. - 2 год.):

- 1.1. Поняття про онто- та дизонтогенез.
- 1.2. Психологічні параметри дизонтогенезу.
- 1.3. Причини дитячих аномалій та порушень розвитку.
- 1.4. Класифікація психічного дизонтогенезу.

Тема 2: Психологічний супровід дітей із психічним недорозвитком та пошкодженим розвитком (тиждень А, лк – 2 год., пр. – 2 год.; тиждень Б, пр. - 2 год.):

- 2.1. Визначення та загальна характеристика розумової відсталості.
- 2.2. Причини розумової відсталості.
- 2.3. Форми розумової відсталості: олігофренія та деменція.
- 2.4. Диференційна діагностика розумової відсталості.

2.5. Психолого-педагогічна підтримка дітей із розумовою відсталістю.

Тема 3. Психологічний супровід дітей із ЗПР

(тиждень А, лк – 2 год., тиждень Б, лк – 2 год., пр 2 год.)

3.1. Психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку.

3.2. Диференційна діагностика форм затримки психічного розвитку.

3.3. Прояви затримки психічного розвитку в освітньому процесі.

3.4. Психолого-педагогічна підтримка дітей із затримкою психічного розвитку в умовах закладу дошкільної освіти.

Тема 4. Психологічний супровід дітей із дефіцитарним розвитком

(тиждень Б, лк – 2 год. пр. – 2 год.)

4.1. Загальна характеристика дефіцитарного психічного розвитку.

4.2. Аномалії розвитку, обумовлені розладами зору і слуху.

4.3. Психолого-педагогічна робота з дітьми з порушеннями зору і слуху.

4.4. Аномалії розвитку, обумовлені розладом функцій опорно-рухового апарату.

4.5. Психокорекційна робота при дитячому церебральному паралічі.

Тема 5: Психологічний супровід дітей із спотвореним розвитком

(тиждень А, лк – 2 год.; тиждень Б, лк – 2 год., пр. – 2 год.)

5.1. Розлади аутичного спектру як окремий вид дизонтогенезу.

5.2. Причини виникнення раннього дитячого аутизму.

5.3. Психологічна характеристика дітей з аутичними розладами.

5.4. Особливості діагностики прояві аутизму у дітей.

5.5. стратегії та зміст допомоги аутичним дітям.

9. Система оцінювання та вимоги: форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання результатів навчання.

Модуль 1. Назва та максимальна кількість балів за модуль

Форма (метод) контрольного заходу, критерії оцінювання та бали.

Оцінка студента формується таким чином:

Практичні роботи (1 тема – 6 балів):

- усна відповідь – 2 бали;

- тестові завдання за темою - 2 бали;

- індивідуальні завдання (самостійна робота, творчі завдання, підготовка теки з діагностичним та корекційним матеріалом) – 2 бали.

Загальна кількість балів за перший модуль - 84 бали.

Підсумкова контрольна робота – 10 балів.

Бонусні бали – 6 за виконання презентацій, підготовці статті, участь в конкурсах, олімпіадах).

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль тощо.

10. Список рекомендованих джерел:

Основні:

1. Мартиненко О.А. Корекція дезадаптивної поведінки молодших школярів. Х.: Ранок, 2011. 176с.
2. Олиференко Л.Я., Шульга Т.И., Дементьева И.Ф. Социально-педагогическая поддержка детей группы риска: учебное пособие. М.: Академия, 2002. 256с.
3. Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми із затримками психічного розвитку в закладі дошкільної освіти: середній вік / Упоряд. В.В. Семизорова. Тернопіль: Мандрівець, 2020. 136с.
4. Пасічник О.І., Воронішина Ю.М. Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами. Психологічний супровід. К.: Шкільний світ, 2017. 144с.
5. Терещенко Л.А. Як зберегти психічне здоров'я дітей 5-7 років. К.: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2012. 104с.
6. Трикоз С.В., Блеч Г.О. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку. Х.: Ранок, 2019. 32с.
7. Яковлева Л.М. Психологічний супровід дітей-аутистів. К.: Ред. загально педагогічних газет, 2013. 120с.

Допоміжна:

1. Вікарі С. У нас дитина з аутизмом. Допомога сім'ям із дітьми з аутизмом. Практичні рекомендації для батьків і педагогів. Х.: Ранок, 2019. 112с.
2. Гарбузов В.И. Нервные и трудные дети / В.И. Гарбузов. СПб.: Астрель-СПб., 2005. 351с.
3. Гурьева В.А. Психогенные расстройства у детей / В.А. Гурьева. М.: Крон-Пресс, 1996. 208с.
4. Ілляшенко Т.Д. Розвиваємо та навчаємо дитину. Психологічна допомога / Т.Д. Ілляшенко, М.В. Рождественська. Ред. заг. пед. газет, 2014. 96с.
5. Калягин В.А., Матасов Ю.Т., Овчинников Т.С. Как организовать психологическое сопровождение в образовательных учреждениях. СПб.: КАРО, 2005. 240с.
6. Максимова Н.Ю., Милютин Е.Л. Курс лекций по детской психопатологии: Учебное пособие. Р.н/Д.: Феникс, 2000. 576с.
7. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія. Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2008. 432с.
8. Ярмола Н.А. Діти дощу. Діти з розладами аутистичного спектра. Х.: Ранок, 2019. 32с.

Интернет-ресурси:

1. <http://www.spanna.pl.ua/index.php/biblioteka-sp-anna/rozrobki-sp-anna/112-psikhologichnij-suprovid>
2. https://pidruchniki.com/17910211/psihologiya/psihologichnij_suprovid
3. <https://vseosvita.ua/library/psihologicnij-suprovid-realizacia-pidhodiv-v-osvitnomu-procesi-16126.html>
4. <http://316shkola.kiev.ua/psihologichnij-suprovid-navchalno-vihovnogo-procesu>
5. <https://naurok.com.ua/psihologichnij-suprovid-ditey-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-metodichnij-posibnik-2969.html>
6. <https://vseosvita.ua/library/psihologicnij-suprovid-u-dnz-13082.html>
7. http://art_cpssr.klasna.com/uk/site/psikhologichnij-suprovid-ditei-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-1.html
8. <https://www.pedrada.com.ua/article/232-organizatsiya-psihologichnogo-suprovodu-ditey-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-umovah>
9. <https://www.slideshare.net/omich44/ss-30454077>